הלכה · משנה תורה · מפרשים · ציוני מהר״ן · ספר זרעים

ציוני מהר"ן על משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל

רבי נחום אש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ציוני מהר"ן על משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל

רבי נחום אש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ציוני-מהרן-על-משנה-תורה-הלכות-שמיטה-ויובל/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה ג 4
הלכה יב 4
הלכה יג 4
פרק ד 5
הלכה ט 5
הלכה יב 5
הלכה כט 5
פרק ו 5
הלכה א 5
פרק ז 6
הלכה כ 6
פרק ט 6
הלכה ו 6

פרק ב

הלכה ג

היה מעמיד הזבל על הסלע כו'. וכתב הכ"מ ומשמע לרבינו כו', ולי נראה דמסוגיין לקח, דבסוף סוגיין (ירושלמי פ"ג דשביעית סוף ה"ב) אמר הכל מודים שאם היה לו שם סיד או צרורות או אבנים או גיפסים מותר, וקאי אכל הני דפליגי בשיעור האשפות שלא ירבו יותר מג' דבכה"ג מותר דאי ראב"ע הא בהדיא קאמר על הסלע, ולכן אמר זה בסוף סוגיין והוא סוגיא ערוכה במקומו. ס' פאת השלחן סי' כ"א סק"ה:

ומ"ש בין קטנות לא ביאר הכ"מ מאין למד רבינו. ונ"ל דמסוגיין (שם בירושלמי) שאבה רבינו דאמר על מתני' דעושה אדם ג' אשפתות יתר מכאן מחציב דברי ר"ש, ולמה תניתה תרין זמנין ומשני כאן בפוחת מן המשפלות ברם תמן בעושה כשיעור ותני כן על דר"ש ובלבד שלא יפחות לאשפה משלש משפלות. הרי דר"ש התיר לעשות יותר אשפתות גם שיהיו קטנים רק שלא יהיו פחות מג' משפלות. ולפ"ז מ"ש וחכ"א עד שיעמיק כו' קאי על דר"ש בשהאשפות קטנים ג"כ מתירים, ול"צ שיעור לרבנן כיון שניכר שאין לעבודת הארץ. שם סק"ו:

הלכה יב

וכן הקבלן כו' ואפילו אבנים גדולות. עי' במרה"פ בירושלמי דשביעית פ"ג ה"ז ד"ה והקבלן, שבהרמב"ם שנדפס בוויניציאה שנת שי"א בלתי הכ"מ כתוב שם ואפי' אבנים קטנות וכן בדברי הראב"ד כתיב שם להשגה אחת מן תיבת ירושלמי עד תיבת כתף, וכן הוא הנכון ולא כמו שהבינו התוי"ט שם במשנה והכ"מ כאן דתיבת והקבלן היא ציון חדש ומתחיל השגה אחרת. וע"ש מה שביאר כוונת הראב"ד ורבינו:

הלכה יג

פירצה שהיא סוגה בעפר כו'. ובהשגות א"א זו הגירסא משובשת מצאתיה בירושלמי כו'. ועי' בכ"מ שלא תירץ כלום רק העתיק הגרסא המשובשת (והוא בירושלמי ספ"ג דשביעית) אבל הנוסחא הנכונה היא בירושלמי דמו"ק פ"א ה"ד ומפורש שם ממש כדברי רבינו, וע"ש במרה"פ:

פרק ד

הלכה ט

פירות ששית שנכנסו לשביעית כו'. עי' בכ"מ אבל לא היה צריך לזה שדברי רבינו מבוארים בירושלמי בפ"ה דמעשרות ה"ב ובתו"כ ופסיקתא זוטרתי פ' בהר תני ר' יונתן ב"ר יוסי אומר מנין לתבואה שהביאה שליש לפני ר"ה קנסה אתה בשביעית, ת"ל ואספת את תבואתה בשביעית. וע"ש בפ"מ ובגה"ש וכ"ה ג"כ בתוספתא פ"ב דשביעית:

הלכה יב

הירק כו'. מפורש דלשביעית אזלינן בירק בתר לקיטה בר"ה שם י"ד ע"ב אתרוג שוה לאילן בג' דרכים ולירק בדרך אחד כו' ולשביעית כו'. וכן שם ט"ו ע"ב אחר לקיטתו לשביעית וכמ"ש בהלכה זו גופיה הואיל ונלקט בשביעית כו' וכן כל הסוגיא שם אי פטורה ממעשר ומביעור או חייבת הכל מטעם דכירק לענין לקיטה לשביעית. והכ"מ כתב דלמד רבינו מדלמעשר לענין לקיטה וא"צ לזה. פאת השלחן סי' כ"ב ס"ק י"ז:

הלכה כט

עכו"ם שקנה קרקע כו'. עי' בכ"מ שהביא בשם הכפו"פ שהשיג ע"ד רבינו ובס' התוה"מ בהר פ"א ברייתא ו' כתב מקור לדברי רבינו מהברייתא דתו"כ שם. דאיתא שם לכם ולא לאחרים, וכתב שם דרבינו מפרש שבא למעט עכו"ם שקנה קרקע בא"י וזרעה בשביעית וזה הדין שכתב כאן ולא רצה לפרש שאסור להאכילן לעכו"ם כמ"ש בתוספתא פ"ה דשביעית דא"כ יסתור מש"כ שם בתו"כ אח"ז בברייתא ז' ולתושבך מן העכו"ם ולהכי מפרש לה לענין הדין שכתב כאן ע"כ ע"ש. ואף שרבינו עצמו פסק לקמן פ"ה הי"ג דאין מאכילין אותו לעכו"ם כהתוספתא מ"מ כיון דבהתו"כ א"א לפרש כן כיון דבתו"כ איתא להדיא להיפך ומוכרח לפרש הא דאיתא בתו"כ לכם ולא לאחרים לענין הדין שכתב כאן ונהי דלענין להאכיל לעכו"ם פסק רבינו דלא כהתו"כ כיון דבהתוספתא איתא להיפך מ"מ בהדין דכאן פסק כהתו"כ. כיון דלא נמצא מבואר היפך מזה:

פרק ו

הלכה א

אין עושין סחורה בפירות שביעית ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית מוכר. עי' בכ"מ, ועי' במרה"פ בירושלמי פ"ד דשביעית ה"א, שכתב דרבינו למד זה מהא דאיתא בתוספתא דשביעית פ"ו, והובא שם בירושלמי תני לא יהיו חמשה מלקטין ירק ואחד

מוכר אבל מוכר הוא שלו ושל חבירו ופי' בפ"מ דלא יהיה מוכר את הכל ביחד לפי שכשמוכר הרבה ביחד הוי כסחורה אבל מוכר הוא על יד על יד בתחלה את שלו ואח"כ של זה ושל זה דכיון דמוכר מעט מעט לא מיחזי כסחורה ומכירה כזו לא אסרו ורבינו לא הביא התוספתא הזו מפורש בהלכותיו אבל נכלל הדין בדבריו שבכאן ומזה הוא דלמד:

פרק ז

הלכה כ

בד"א באילן מאכל כו'. עי' בכ"מ שנדחק מדוע פסק רבינו דלא כר' יוחנן, אמנם דברי רבינו יש להם מקום ברווחא ע"פ דברי הרשב"א בחי' שם שכתב והא דדחי ההוא סבא משמיה דר"י לעולם ר"א ולדבריהם דרבנן קאמר להו שנויא הוא ולא סמכינן עליה אלא אפשטא דמתני' כו', עוד יש לו לומר דאפי' תימצי לומר דרבנן פליגי עליה וכדר"י אכתי איכא למימר דהלכתא כר"א בהא הואיל וסתם לן תנא דשביעית כוותיה דר"א ור"י נמי בהא כר"א ס"ל וכטעמיה דאית ליה בעלמא הלכה כסתם משנה ע"ש:

פרק ט

הלכה ו

ואם סיים לו שדה בהלואתו אינו משמט. עי' בכ"מ שכתב בשם הר"ן דס"ל לרבינו דלא מדחינן אלא מאי דמידחי בגמ' בהדיא כו'. ועי' בס' פאת השלחן סי' כ"ט סקכ"ה שכתב דנראה פשוט דרבינו סמך על הירושלמי במקומו שם דרב דהוא ס"ל בגמ' דידן בשטר שיש בו אחריות נכסים משמט מודה שם בייחד דאינו משמט וא"כ גם בגמ' דידן ע"כ דלא אדחייה: